

WYDZIAŁ ELEKTRYCZNY**KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim:	Fizyka D5
Nazwa w języku angielskim:	Physics D5
Kierunek studiów:	ELEKTROTECHNIKA
Stopień studiów i forma:	I stopień, niestacjonarna
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy/ogólnouczelniany
Kod przedmiotu:	FZP008002
Grupa kursów:	NIE

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	22	-	11		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	120	-	30		
Forma zaliczenia	Egzamin	-	Zaliczenie na ocenę		
Liczba punktów ECTS	4	-	1		
Liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	0	-	1		
Liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	4	-	1		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Kompetencje w zakresie podstaw analizy matematycznej i algebry.
2. Kompetencje w zakresie dynamiki i termodynamiki.

CELE PRZEDMIOTU

- C1. Nabycie podstawowej wiedzy, uwzględniającej jej aspekty aplikacyjne, z następujących działów elektrodynamiki klasycznej:
- C1.1. Elektrostatyki
 - C1.2. Prądu elektrycznego
 - C1.3. Magnetostatyki
 - C1.4. Indukcji elektromagnetycznej
 - C1.5. Fal elektromagnetycznych
 - C1.6. Optyki falowej
- C2. Nabycie podstawowej wiedzy, uwzględniającej jej aspekty aplikacyjne, z następujących działów fizyki współczesnej:
- C2.1. Szczególnej teorii względności
 - C2.2. Fizyki kwantowej
 - C2.3. Podstaw fizyki ciała stałego
 - C2.4. Fizyki jądra atomowego
 - C2.5. Cząstek elementarnych i astrofizyki
- C3. Poznanie podstawowych technik i metod pomiarowych wybranych wielkości fizycznych
- C4. Zdobycie umiejętności:
- C4.1. Planowania i wykonywania doświadczeń w Laboratorium Podstaw Fizyki (LPF) polegających na doświadczalnej weryfikacji wybranych praw/zasad fizyki i mierzeniu wielkości fizycznych

C4.2. Opracowania wyników pomiarów

C4.3. Szacowania niepewności pomiarowych

C4.4. Opracowania pisemnego raportu z przeprowadzonych pomiarów z wykorzystaniem oprogramowania użytkowego.

C5. Utrwalanie kompetencji społecznych obejmujących inteligencję emocjonalną polegającą na umiejętności współpracy w grupie studenckiej mającej na celu efektywne rozwiązywanie problemów. Odpowiedzialność, uczciwość i rzetelność w postępowaniu; przestrzeganie obyczajów obowiązujących w środowisku akademickim i społeczeństwie.

Zagadnienia przeznaczone do samodzielnego studiowania są zredagowane kursywą (italiką).

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA, osoba która zaliczyła kurs

I. Z zakresu wiedzy: Ma podstawową wiedzę z zakresu elektrodynamiki klasycznej (elektrostatyka, prąd elektryczny, magnetostatyka, indukcja elektromagnetyczna, fale elektromagnetyczne, optyka), wybranych elementów fizyki współczesnej (szczególna teoria względności, fizyka kwantowa, fizyka: atomu, jądra atomowego, cząstek elementarnych) i astrofizyki.

PEK_W01 – zna i rozumie znaczenie odkryć i osiągnięć elektrodynamiki klasycznej oraz fizyki współczesnej dla nauk technicznych i postępu cywilizacyjnego,

PEK_W02 – zna metody analizy pól wektorowych,

PEK_W03 – posiada wiedzę z zakresu elektrostatyki i jej zastosowań; zna i rozumie: α) podstawowe wielkości fizyczne wektorowe i skalarnie związane z polem elektrostatycznym (*natężenie i potencjał pola*, zasada superpozycji, *kwantowanie ładunku*, zasada zachowania ładunku elektrycznego) ładunku punkтового, dyskretnego układu ładunków, β) prawo [Gausa](#); ma szczegółową wiedzę dotyczącą: a) strumienia wektora natężenia pola i zachowawczego charakteru pola, b) *elektrostatycznej energii potencjalnej ładunku i układu ładunków*, c) pola dipola elektrycznego, energii potencjalnej dipola i momentu siły działającej na dipol umieszczony w zewnętrznym polu, d) przewodnika znajdującego się w polu (zjawisko ekranowania pola), e) polaryzacji dielektryków, f) *pojemności elektrycznej i zastosowań kondensatorów*, g) gęstości energii pola, i) wyznaczanie natężenia pola wybranych rozkładów ciągłych ładunków elektrycznych z wykorzystaniem całkowego prawa Gausa.

PEK_W04 – posiada wiedzę z zakresu fizyki prądu stałego i jego zastosowań, a w szczególności zna i rozumie a) pojęcia *natężenia* i wektora gęstości prądu elektrycznego, *oporu/przewodnictwa elektrycznego/właściwego*, *SEM*, *pracy*, *mocy prądu elektrycznego* i *ciepła Joule’a*, b) fizyczne mechanizmy przewodnictwa elektrycznego, c) [prawo Ohma](#) (w postaci różniczkowej i całkowitej) oraz *prawa Kirchhoffa*, e) [zasady analizy ilościowej prostych obwodów elektrycznych](#).

PEK_W05 – posiada wiedzę z zakresu magnetostatyki oraz jej zastosowań, zna i rozumie: a) *pojęcie pola magnetycznego*, *wektora indukcji magnetycznej* i *natężenia pola*, b) *pojęcie siły Lorentza* i jej wpływu na ruch ładunków elektrycznych w polu magnetycznym, c) prawo Gausa dla pola magnetycznego, d) zasady fizyczne działania: *cyklotronu*, *solenoidu*, [spektrometru mas](#) oraz metody wyznaczania *e/m*, e) klasyczny efekt Halla, f) pojęcie momentu magnetycznego obwodu z prądem, g) działanie pola magnetycznego na przewodnik i ramkę z prądem. Ma szczegółową wiedzę dotyczącą: a) energii potencjalnej i momentu siły działającej na moment magnetyczny umieszczony w zewnętrznym polu, b) *źródła pola magnetycznego*, c) prawa [Biota-Savarta](#) i [Ampere’a](#), d) *oddziaływania dwóch równoległych przewodników z prądem*, e) *definicji jednostki natężenia prądu elektrycznego*, f) wyznaczania pól magnetycznych

- wybranych źródeł (prostoliniowy i kołowy przewodnik z prądem, cewka, toroid), g) właściwości ziemskiego pola magnetycznego.
- PEK_W06 – posiada wiedzę nt. zjawiska indukcji [elektromagnetycznej](#) oraz jego zastosowań; zna i rozumie: a) pojęcie strumienia pola magnetycznego, b) [prawo Faradaya](#) i [regułę Lenza](#), c) indukcyjność, samoindukcyjność, d) pojęcia energii i gęstości energii pola magnetycznego.
- PEK_W07 – zna i rozumie pojęcie prądu przesunięcia oraz sens fizyczny układu równań Maxwella (w postaci całkowej i różniczkowej) i równań materiałowych.
- PEK_W08 – posiada podstawową wiedzę dotyczącą fal elektromagnetycznych oraz ich zastosowań, a w szczególności zna *widmo fal*, zna i rozumie: a) pojęcia: [fali płaskiej sinusoidalnej](#), współczynnika załamania i jego związku ze względnymi współczynnikami przenikalności elektrycznej i magnetycznej ośrodka, b) *prawa optyki geometrycznej*, c) zjawisko dyspersji fal elektromagnetycznych, d) *zjawisko całkowitego wewnętrznego odbicia wraz z jego znaczeniem aplikacyjnym*, e) zjawisko polaryzacji światła, metody polaryzacji światła, e) transport energii i pędu przez falę elektromagnetyczną, f) pojęcie wektora Poyntinga, g) zjawisko wywierania ciśnienia przez falę elektromagnetyczną padającą na powierzchnię, h) *zasady tworzenia obrazów za pomocą zwierciadeł i cienkich soczewek*. Posiada podstawową wiedzę dotyczącą: i) fizyki metamateriałów elektromagnetycznych wykazujących ujemny współczynnik załamania, ii) zastosowań metamateriałów.
- PEK_W09 – posiada podstawową wiedzę z zakresu optyki falowej i jej zastosowań, w szczególności ma wiedzę dotyczącą: a) interferencji i dyfrakcji światła, b) *doświadczenia Younga*, c) interferencji światła w cienkich warstwach, d) dyfrakcji na otworach kołowych, e) zdolności rozdzielczej układów optycznych (kryterium Rayleigha), f) *aberracji układów optycznych i narządu wzroku oraz metod ich korygowania*.
- PEK_W10 – posiada podstawową wiedzę z zakresu szczególnej teorii względności i jej zastosowań; w szczególności zna i rozumie: a) postulaty Einsteina, b) transformacje Lorentza oraz wynikające z niej konsekwencje (dylatacja czasu, skrócenie długości, niejednoczesność zdarzeń, nienaruszalność związku przyczynowo-skutkowego poprzez zmianę inercjalnego układu odniesienia), c) wzory transformacyjne prędkości; ma wiedzę w zakresie elementów dynamiki relatywistycznej, w szczególności zna pojęcia: relatywistycznego pędu cząstki/ciała, relatywistycznej energii kinetycznej, relatywistycznej energii całkowitej cząstki/ciała; zna relatywistyczne równanie ruchu oraz relatywistyczny związek pędu i energii; ma wiedzę dotyczącą zjawiska Dopplera, równoważności masy i energii oraz konieczności stosowania wyników szczególnej teorii względności w systemach globalnego pozycjonowania.
- PEK_W11 – posiada wiedzę związaną z podstawami fizyki kwantowej i jej wybranymi zastosowaniami. Ma szczegółową wiedzę dotyczącą: a) praw promieniowania cieplnego oraz jego zastosowań, b) *modelu Bohra atomu wodoru (kwantowanie: energii, momentu pędu)* i kwantowych poziomów energetycznych (doświadczenie Francka–Hertza) elektronów w atomach, c) *zjawiska fotoelektrycznego i Comptona*, d) oddziaływania światła z materią i fizycznych zasad działania laserów, e) *dualizmu korpuskularno-falowego światła* i cząsteczek elementarnych (hipoteza de Broglie’a, fale materii), f) zasad nieoznaczoności Heisenberga, g) funkcji falowej i jej interpretacji, h) równania Schrödingera (czasowego i bezczasowego), i) równania Schrödingera dla cząstki w nieskończonej studni potencjalnej, j) zjawiska kwantowego tunelowania i jego zastosowań, k) spinu i spinowego momentu magnetycznego elektronów, doświadczalnego potwierdzenia istnienia i przestrzennego kwantowania spinu w eksperymentach typu Sterna-Gerlacha, m) zakazu Pauliego, liczb kwantowych funkcji falowych elektronów w atomach, konfiguracji elektronowych pierwiastków układu okresowego.

PEK_W12 – posiada wiedzę z podstaw fizyki ciała stałego i jej wybranych zastosowań, w szczególności ma wiedzę dotyczącą: a) struktury przestrzennej kryształów, metod jej badania za pomocą dyfrakcji promieni X i zastosowania tej metody w tomografii komputerowej, b) modelu pasmowego ciał stałych, d) półprzewodników samoistnych i domieszkowanych, e) zależności ciepła właściwego dielektryków i metali od temperatury, f) przewodnictwa elektrycznego metali i półprzewodników, g) prawa Wiedemanna-Franza i jego ograniczonego zakresu stosowności

PEK_W13 – ma wiedzę z podstaw fizyki jądra atomowego oraz jej zastosowań, a w szczególności zna wielkości charakteryzujące jądro, jego izotopy i siły jądrowe, ma wiedzę dotyczącą: a) energii wiązania nukleonów i jej znaczenia dla energetyki jądrowej (rozszczepianie ciężkich jąder/izotopów), syntezy lekkich jąder, stabilności ciężkich jąder, b) *promieniotwórczości naturalnej/sztucznej*, c) *rodzajów rozpadów promieniotwórczych*, d) prawa rozpadu promieniotwórczego, e) metod datowania radioizotopowego, f) reakcji jądrowych, g) energetyki jądrowej, h) biologicznych skutków napromieniowania, i) fizycznych podstaw medycznej metody obrazowania za pomocą jądrowego rezonansu magnetycznego.

PEK_W14 – posiada wiedzę z podstaw fizyki cząstek elementarnych i astrofizyki; w szczególności zna: a) rodzaje oddziaływań fundamentalnych, b) standardowy model cząstek elementarnych (leptony, kwarki, cząstki pośredniczące, hadrony, bozon Higgsa); c) budowy i rodzajów materii we Wszechświecie oraz standardowego modelu rozszerzającego się Wszechświata (Wielki Wybuch, prawo Hubble’a, promieniowanie reliktowe, ciemna materia i energia, przyszłość Wszechświata).

PEK_W15 – zna zasady BHP obowiązujące w Laboratorium Podstaw Fizyki.

PEK_W16 – zna metody wykonywania prostych i złożonych pomiarów wielkości fizycznych.

PEK_W17 – zna metody opracowania wyników pomiarów oraz szacowania niepewności prostych i złożonych pomiarów.

II. Z zakresu umiejętności: Potrafi: a) samodzielnie pisemnie lub w wypowiedzi ustnej poprawnie i zwięźle przedstawić zagadnienia omówione na wykładach będące treścią przedmiotowych efektów kształcenia z zakresu wiedzy (PEK_W01÷PEK_W14), b) zastosować przekazaną i opisaną wyżej wiedzę do analizy wybranych zagadnień o charakterze inżynierskim oraz do planowania eksperymentu, wykonywania pomiarów wielkości fizycznych, opracowania otrzymanych wyników pomiarów w postaci sprawozdania lub prezentacji i do szacowania niepewności pomiarowych z wykorzystaniem narzędzi komputerowych (edytorów tekstu, pakietów biurowych, środowisk obliczeniowych).

PEK_U01 – *potrafi: a) wskazać oraz uzasadnić odkrycia i osiągnięcia elektrodynamiki klasycznej oraz fizyki współczesnej, które przyczyniły się do postępu cywilizacyjnego, b) wyjaśnić podstawy fizyczne działania urządzeń powszechnego użytku.*

PEK_U02 – potrafi poprawnie i efektywnie posługiwać się metodami analizy pól wektorowych do rozwiązywania prostych zagadnień z zakresu elektromagnetyzmu

PEK_U03 – potrafi zastosować wiedzę z zakresu elektrostatyki do jakościowej i ilościowej charakterystyki pola elektrostatycznego, którego źródłem są ładunki i układy ładunków punktowych, w szczególności ma umiejętności pozwalające na wyznaczanie, w oparciu o prawo Gaussa, natężeń pól elektrostatycznych wybranych rozkładów ładunków. Potrafi w szczególności wyznaczać: a) *elektrostatyczną energię potencjalną ładunku i układu ładunków*, b) wartość energii potencjalnej dipola i momentu siły działającej na dipol umieszczony w zewnętrznym polu, c) *pojemności elektrycznej kondensatorów i ich baterii*; potrafi także wyprowadzić prawo Coulomba z prawa Gaussa oraz wyjaśnić mechanizmy fizyczne

polaryzacji dielektryków.

PEK_U04 – potrafi zastosować wiedzę z zakresu fizyki prądu stałego do: a) ilościowej charakterystyki przepływu prądu (*natężenie prądu*, wektor gęstości prądu elektrycznego) w prostych obwodach elektrycznych, b) *wyznaczania pracy, mocy prądu elektrycznego i ciepła Joule’a*, c) *wyznaczania oporu baterii oporników*. Ponadto potrafi wyjaśnić fizyczne mechanizmy przewodnictwa elektrycznego i uzasadnić użytkowy charakter prądu elektrycznego, który polega na transporcie energii elektrycznej.

PEK_U05 – potrafi wskazać źródła pola magnetycznego oraz zastosować wiedzę z zakresu magnetostatyki do: a) jakościowej i ilościowej charakterystyki pola magnetycznego (wyznaczanie wektorów indukcji magnetycznej i natężenia) pochodzącego od różnych źródeł (prostoliniowy i kołowy przewodnik z prądem, cewka, toroid), b) *ruchu ładunków elektrycznych w polu magnetycznym i wyznaczania siły działającej na przewodnik z prądem umieszczony w polu magnetycznym*, c) wyznaczania energii potencjalnej i momentu siły działającej na moment magnetyczny umieszczony w zewnętrznym polu magnetycznym, d) zdefiniowania jednostki natężenia prądu elektrycznego. Ponadto potrafi wyjaśnić: a) zasadę fizyczną działania: cyklotronu, solenoidu, [spektrometru mas](#), b) *znaczenie pola magnetycznego Ziemi dla środowiska naturalnego i form życia na naszej planecie*.

PEK_U06 – ma umiejętności pozwalające na zastosowanie wiedzy z zakresu indukcji elektromagnetycznej do: a) jakościowej i ilościowej charakterystyki działania generatorów prądu stałego i zmiennego, w tym do wyznaczania wartości generowanej SEM, b) wyjaśnienia zjawiska samoindukcji, c) wyznaczanie gęstości energii pola magnetycznego w cewce. Potrafi ponadto: a) uzasadnić, że indukowane zmiennym polem magnetycznym pole elektryczne nie jest polem zachowawczym (potencjalnym), b) wyjaśnić znaczenie [reguły Lenza](#) oraz scharakteryzować fenomen indukcji elektromagnetycznej w kontekście zasady zachowania energii (zamiana różnych form energii na energię elektryczną).

PEK_U07 – potrafi zwięźle i poprawnie wyjaśnić sens fizyczny układu równań Maxwella (w postaci całkowitej) oraz równań materiałowych. Ponadto potrafi poprawnie zdefiniować użyte w równaniach wielkości fizyczne oraz określić ich jednostki miary.

PEK_U08 – potrafi zastosować wiedzę z zakresu fizyki fal elektromagnetycznych i optyki (*prawa optyki geometrycznej*) do wyjaśniania zjawisk optycznych (*całkowitego wewnętrznego odbicia*, polaryzacji, dyspersji, zależności współczynnika załamania od względnych współczynników przenikalności elektrycznej i magnetycznej ośrodka) oraz do ilościowej charakterystyki: a) pola fali elektromagnetycznej i transportu energii przez fale elektromagnetyczne przy użyciu wektora Poyntinga, b) *obrazów otrzymywanych za pomocą prostych układów optycznych*.

PEK_U09 – potrafi zastosować wiedzę z optyki falowej do wyjaśniania zjawisk optycznych (interferencji i dyfrakcji światła, *doświadczenia Younga*, interferencji światła w cienkich warstwach, dyfrakcji na otworach kołowych); w szczególności potrafi: a) wskazać praktyczne zastosowania interferencji, b) wyjaśnić znaczenie pojęcia zdolności rozdzielczej przyrządów optycznych, c) wyjaśnić związek dyfrakcji i interferencji (kryterium Rayleigha) ze zdolnością rozdzielczą przyrządów optycznych.

PEK_U10 – potrafi zastosować wiedzę dotyczącą szczególnej teorii względności do interpretacji dylatacji czasu, skrócenia długości, niejednoczesności zdarzeń oraz do wyznaczania – przy wykorzystaniu transformacji Lorentza – związków między wielkościami kinematycznymi w dwóch poruszających się względem siebie inercjalnych układach odniesienia; w szczególności potrafi: a) wyznaczać częstotliwości fal elektromagnetycznych emitowanych przez ruchomą/spoczywającą antenę i rejestrowanych przez ruchomy/spoczywający odbiornik

(np. efekt Dopplera), b) objaśnić sens fizyczny wzoru $E = mc^2$, c) analizować ilościowo kinematykę i dynamikę ruchu prostoliniowego cząstek/obiektów poruszających się z prędkościami bliskimi prędkości światła, d) uzasadnić czterowymiarowy charakter czasoprzestrzeni, e) uzasadnić konieczność stosowania wyników szczególnej teorii względności w satelitarnych systemach globalnego pozycjonowania oraz do interpretacji zjawisk i efektów obserwowanych w przypadku cząstek/obiektów poruszających się z prędkościami bliskimi prędkości światła.

PEK_U11 – potrafi zastosować wiedzę z podstaw fizyki kwantowej do analizy prostych zagadnień fizycznych oraz do ilościowej interpretacji wybranych zjawisk i efektów fizycznych zachodzących na odległościach rzędu nanometrów i mniejszych. W szczególności potrafi: a) *pokazać kwantowanie energii w modelu Bohra atomu wodoru*, b) *objaśnić znaczenie zjawiska fotoelektrycznego oraz doświadczeń Comptona, Francka–Hertza i Sterna-Gerlacha dla fizyki kwantowej*, c) uzasadnić, w oparciu o fakty doświadczalne, korpuskularną naturę światła, d) *wyjaśnić sens fizyczny dualizmu korpuskularno-falowego światła i cząstek elementarnych*, e) objaśnić sens fizyczny funkcji falowej, f) rozwiązać jednowymiarowe bezczasowe równanie Schrödingera dla cząstki w nieskończonej studni potencjalnej, g) wskazać zastosowania zjawiska tunelowania.

PEK_U12 – potrafi zastosować wiedzę z podstaw fizyki ciała stałego do jakościowej i ilościowej interpretacji wybranych zjawisk i efektów. W szczególności potrafi: a) uzasadnić, w oparciu o rezultaty stosownych metod doświadczalnych, periodyczną atomową strukturę przestrzenną kryształów, b) wytłumaczyć pojęcie anizotropii właściwości fizycznych kryształów, c) uzasadnić obserwowane doświadczalnie zależności od temperatury przewodnictwa elektrycznego ciał stałych (dielektryków, metali, półprzewodników, nadprzewodników), d) uzasadnić obserwowane doświadczalnie zależności od temperatury ciepła właściwego metali i dielektryków, e) wyjaśnić fizyczne znaczenie prawa Wiedemanna-Franza i scharakteryzować jego ograniczony zakres stosowalności.

PEK_U13 – potrafi: a) wyjaśnić, w oparciu o pojęcie energii wiązania nukleonów, zasady fizyczne wytwarzania energii w reaktorach jądrowych oraz tokamakach – urządzeniach do przeprowadzania kontrolowanej reakcji termojądrowej, b) wskazać i scharakteryzować pozytywne i negatywne aspekty energetyki jądrowej, c) *scharakteryzować rodzaje rozpadów promieniotwórczych*, d) opisać zastosowania promieniotwórczości i biologiczne skutki napromieniowania, e) scharakteryzować reakcje fuzji lekkich jąder zachodzące we wnętrzu Słońca, d) szacować wiek materiałów w oparciu o prawo rozpadu promieniotwórczego, f) objaśnić fizyczne aspekty obrazowania tkanek i narządów za pomocą rezonansu magnetycznego.

PEK_U14 – potrafi poprawnie scharakteryzować: a) rodzaje oddziaływań fundamentalnych, b) standardowy model cząstek elementarnych, c) pojęcie spinu i spinowego momentu magnetycznego elektronu, d) zjawisko przestrzennego kwantowania spinu oraz spinowego momentu magnetycznego elektronów, e) znaczenie eksperymentów typu Sterna-Gerlacha dla poznania właściwości atomów i elektronów, f) budowę i rodzaje materii we Wszechświecie, d) standardowy model rozszerzającego się Wszechświata.

PEK_U15 – potrafi posługiwać się prostymi przyrządami pomiarowymi do pomiarów wielkości fizycznych.

PEK_U16 – potrafi wykonać proste i złożone pomiary wielkości fizycznych z wykorzystaniem instrukcji stanowiska pomiarowego.

PEK_U17 – potrafi kompetentnie opracować wyniki pomiarów, przeprowadzić analizę niepewności pomiarowych oraz zredagować sprawozdanie/raport z wykonanych pomiarów w LPF z wykorzystaniem zdobytej wiedzy PEW_01÷PEK_W17,, umiejętności PEK_01÷PEK_U16

oraz narzędzi komputerowych (edytorów tekstu, pakietów biurowych, środowisk obliczeniowych).

III. Z zakresu kompetencji społecznych: Utrwalanie kompetencji obejmujących niżej wyszczególnione:

PEK_K01 – wyszukiwania informacji oraz jej krytycznej analizy,

PEK_K02 – zespołowej współpracy dotyczącej doskonalenia metod wyboru strategii mającej na celu optymalne rozwiązywanie powierzonych grupie problemów,

PEK_K03 – rozumienia konieczności samokształcenia, w tym poprawiania umiejętności koncentracji uwagi i skupienia się na rzeczach istotnych oraz rozwijania zdolności do samodzielnego stosowania posiadanej wiedzy i umiejętności,

PEK_K04 – rozwijania zdolności samooceny i samokontroli oraz odpowiedzialności za rezultaty podejmowanych działań,

PEK_K05 – przestrzegania obyczajów i zasad obowiązujących w środowisku akademickim,

PEK_K06 – myślenia niezależnego i twórczego,

PEK_K07 – wpływu odkryć i osiągnięć fizyki na postęp techniczny, społeczny i ochronę środowiska poprzez otwartość na wiedzę i ciekawość odnoszącą się do osiągnięć naukowych i zaawansowanych technologii,

PEK_K08 – obiektywnego oceniania argumentów, racjonalnego tłumaczenia i uzasadniania własnego punktu widzenia z wykorzystaniem wiedzy z zakresu fizyki.

TREŚCI PROGRAMOWE		
Forma zajęć – wykład		Liczba godzin
Wy 1,2	Sprawy organizacyjne. Podstawy matematyczne analizy pól wektorowych. Elektrostatyka	4
Wy 3	Prąd elektryczny	2
Wy 4,5	Magnetostatyka	4
Wy 6	Indukcja elektromagnetyczna. Równania Maxwella	2
Wy 7	Fale elektromagnetyczne	2
Wy 8	Podstawy optyki falowej	1
Wy 8,9	Elementy szczególnej teorii względności	2
Wy 9,10	Fizyka kwantowa	2
Wy 10	Podstawy fizyki ciała stałego	1
Wy 11	Elementy fizyki jądrowej	1
Wy 12	Wybrane zagadnienia fizyki cząstek elementarnych i astrofizyki	1
Suma godzin		22

Forma zajęć – laboratorium 15h		Liczba godzin
La 1	Wprowadzenie do LPF: sprawy organizacji i przebiegu zajęć, zapoznanie studentów: a) z zasadami bezpiecznego wykonywania pomiarów (krótkie szkolenie z zakresu BHP), b) z zasadami pisemnego opracowania sprawozdań/raportów, c) z podstawami analizy niepewności pomiarowych. Wykonanie prostych pomiarów.	2h
La 2	Wykonanie pomiarów za pomocą mierników analogowych i cyfrowych układu elektrycznego. Statystyczne opracowanie otrzymanych wyników pomiarów prostych i złożonych, szacowanie niepewności pomiarów prostych i złożonych, graficzna prezentacja rezultatów pomiarów i niepewności pomiarowych,	2h

	opracowanie sprawozdania.	
La 3	Wykonanie pomiarów wybranych wielkości mechanicznych lub termodynamicznych ⁺⁺⁺	2h
La 4	Wykonanie pomiarów wybranych wielkości: elektromagnetycznych, optycznych lub kwantowych ⁺⁺⁺ ; opracowanie sprawozdania	2h
La 5	Zajęcia uzupełniające, kolokwium zaliczeniowe ze znajomości zasad rachunku niepewności pomiarowych	2h
La 6	Zaliczenie zajęć	1h
Suma godzin		11

+++ Wybór tematów ćwiczeń laboratoryjnych dokonuje prowadzący zajęcia nauczyciel akademicki z listy ćwiczeń w LPF zamieszczonej na końcu tego dokumentu

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE¹
1. Wykład tradycyjny z wykorzystaniem transparencji, slajdów, demonstracji i pokazów praw/zjawisk fizycznych 2. Praca własna – przygotowanie do ćwiczeń laboratoryjnych 3. Ćwiczenia laboratoryjne – dyskusja sposobów wykonania pomiarów, opracowania wyników oraz szacowania niepewności pomiarowych, ocena sprawozdań/raportów 4. Ćwiczenia laboratoryjne – kilkuminutowe sprawdziany pisemne poprzedzające pomiary 5. Praca własna – samodzielne wykonanie pomiarów 6. Praca własna – samodzielne studia i przygotowanie do egzaminu 7. Konsultacje

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U03÷PEK_U17; PEK_K01÷PEK_K06, PEK_K08	Odpowiedzi ustne, dyskusje, pisemne sprawdziany, ocena każdego sprawozdania
F2	PEK_W01÷PEK_W14, PEK_W17 PEK_U01÷PEK_U14, PEK_U17 PEK_K01, PEK_K03÷PEK_K06, PEK_K08	Egzamin pisemno-ustny
P = F2		

¹ Niepotrzebne usunąć zmieniając numerację

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA

- [1] D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, *Podstawy fizyki*, tomy 3÷5., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003; J. Walker, *Podstawy fizyki. Zbiór zadań*, PWN, Warszawa 2005.
- [2] [Paul A. Tipler, Ralph A. Llewellyn, *Fizyka współczesna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012;](#)
- [3] I.W. Sawieliew, *Wykłady z fizyki*, tom 1. i 2., Wydawnictwa Naukowe PWN, Warszawa, 2003.
- [4] R. Poprawski, W. Salejda, *Ćwiczenia laboratoryjne z fizyki*, Cz. I-IV, Oficyna Wydawnicza PWr; wersja elektroniczna 5. wydania cz. 1. dostępna po kliknięciu nazwy [Zasady opracowania wyników pomiarów](#) z witryny [Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej](#); wersje elektroniczne pozostałych części podręcznika dostępne na stronie internetowej LPF pod adresem <http://www.if.pwr.wroc.pl/LPF>, gdzie znajdują się: regulamin LPF i regulamin BHP, spis ćwiczeń, opisy ćwiczeń, instrukcje robocze, przykładowe sprawozdania i pomoce dydaktyczne.
- [5] W. Salejda, [*Fizyka a postęp cywilizacyjny*](#) (45,35 MB), opracowanie dostępne, w zakładce *Jednolite kursy fizyki*, na stronie: http://www.if.pwr.wroc.pl/index.php?menu=studia&left_menu=jkf

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA W JEZYKU POLSKIM

- [1] J. Massalski, M. Massalska, *Fizyka dla inżynierów*, cz. 1. i 2., WNT, Warszawa 2008.
- [2] J. Orear, *Fizyka*, tom 1. 2., WNT, Warszawa 2008.
- [3] Z. Kleszczewski, *Fizyka klasyczna*, Wyd. Politechniki Śląskiej, Gliwice 2001.
- [4] L. Jacak, *Krótki wykład z fizyki ogólnej*, Oficyna Wydawnicza PWr, Wrocław 2001; podręcznik dostępny na stronie Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej.
- [5] K. Sierański, K. Jezierski, B. Kołodka, *Wzory i prawa z objaśnieniami*, cz. 1. i 2., Oficyna Wydawnicza SCRIPTA, Wrocław 2005; K. Sierański, J. Szatkowski, *Wzory i prawa z objaśnieniami*, cz. 3., Oficyna Wydawnicza SCRIPTA, Wrocław 2008.
- [6] Witryna dydaktyczna Instytutu Fizyki PWr; <http://www.if.pwr.wroc.pl/index.php?menu=studia> zawiera duży zbiór materiałów dydaktycznych

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA W JEZYKU ANGIELSKIM

- [1] [H.D. Young, R.A. Freedman, SEAR'S AND ZEMANSKY'S UNIVERSITY PHYSICS WITH MODERN PHYSICS](#), Addison-Wesley Publishing Company, wyd. 12. z 2008 r.
- [2] [D.C. Giancoli, *Physics Principles with Applications*, 6th Ed., Addison-Wesley, 2005; *Physics: Principles with Applications with MasteringPhysics*, 6th Ed., Addison-Wesley 2009.](#)
- [3] [R.A. Serway, *Physics for Scientists and Engineers with Modern Physics*, 8th Ed., Brooks/Cole, Belmont 2009;](#) zapowiadane jest kolejne wydanie w styczniu 2013 r.
[asghahsfsg](#)
- [4] [P.A. Tipler, G. Mosca, *Physics for Scientists and Engineers, Extended Version*, W. H. Freeman 2007.](#)

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Maciej Kubisa, 71 320 4573; maciej.kubisa@pwr.wroc.pl

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
Fizyka D5 Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA kierunku ELEKTROTECHNIKA

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01, PEK_W02 PEK_W03	K1ETK_W09	C1.1	Wy1, Wy2	1,6,7
PEK_W04	K1ETK_W09	C1.2	Wy3	1,6,7
PEK_W05	K1ETK_W09	C1.3	Wy4, 5	1,6,7
PEK_W06, PEK_W07	K1ETK_W09	C1.4	Wy6	1,6,7
PEK_W08	K1ETK_W09	C1.5	Wy7	1,6,7
PEK_W09	K1ETK_W09	C1.6	Wy8	1,6,7
PEK_W10	K1ETK_W09	C2.1	Wy8, 9	1,6,7
PEK_W11	K1ETK_W09	C2.2	Wy9, 10	1,6,7
PEK_W12	K1ETK_W09	C2.3	Wy10	1,6,7
PEK_W13	K1ETK_W09	C2.4	Wy11	1,6,7
PEK_W14	K1ETK_W09	C2.5	Wy12	1,6,7
PEK_W01÷PEK_W17, PEK_U01÷PEK_U17	K1ETK_U06, K1ETK_U07	C3, C4.1÷C4.4	La 01÷La 06	1-7
PEK_K01÷PEK_K08	K1ETK_K01	C5	Wy1÷Wy12 Lab.1÷6	1-7

** - z tabeli powyżej

Autorzy: doc. Stanisława Szarska, dr Maciej Kubisa, dr hab. inż. Włodzimierz Salejda

Wrocław, 17 września 2012

Spis ćwiczeń w Laboratorium Podstaw Fizyki Politechniki Wrocławskiej

Mechanika

1. Wyznaczenie momentu bezwładności ciał metodą wahadła fizycznego grawitacyjnego i sprawdzenie twierdzenia Steinera.
2. Sprawdzenie prawa Hooke'a; wyznaczenie modułu Younga.
3. Wyznaczenie modułu sztywności metodą dynamiczną.
4. Wyznaczanie przyspieszenia ziemskiego za pomocą wahadła rewersyjnego.
5. Wyznaczanie współczynnika lepkości cieczy na podstawie prawa Stokesa.
6. Wyznaczanie wartości przyspieszenia ziemskiego.
7. Badanie wahadła fizycznego.

Termodynamika

8. Skalowanie termopary i wyznaczenie temperatury krzepnięcia stopu.
9. Pomiar ciepła właściwego ciał stałych metodą Nernsta.
10. Pomiar przewodności cieplnej izolatorów.
11. Wyznaczanie współczynnika rozszerzalności cieplnej metodą elektryczną.
12. Pomiar napięcia powierzchniowego.
A – metodą odrywania,
B - " kapilary,
C - " stalagmometru,
D - " pęcherzykową,
E - " odrywania metodą Du Nouy'a.
13. Pomiar przewodności cieplnej i elektrycznej metali

Elektryczność i magnetyzm

14. Pomiar zależności oporności metali i półprzewodników od temperatury.
15. Pomiar rezystancji (części A i B)
16. Pomiary oscyloskopowe.
17. Prawo Ohma dla prądu zmiennego.
18. Badanie zjawiska rezonansu elektrycznego.
19. Badanie efektu Halla.
20. Wyznaczanie składowej poziomej natężenia ziemskiego pola magnetycznego.
21. Badanie procesów ładowania i rozładowania kondensatora.
22. Sprawdzenie prawa indukcji Faraday'a.
23. Zależność przewodnictwa elektrycznego elektrolitów od temperatury; sprawdzenie reguły Waldena.
24. Wyznaczanie ładunku właściwego elektronu (metodą Thomsona i metodą podłużną).

Optyka

25. Pomiary fotometryczne.
26. Wyznaczanie długości fali świetlnej za pomocą siatki dyfrakcyjnej.
27. Badanie zewnętrznego zjawiska fotoelektrycznego. (część A i B)
28. Wyznaczanie współczynnika załamania metodą refraktometru i za pomocą mikroskopu.
29. Wyznaczanie promienia krzywizny soczewki i długości fali świetlnej za pomocą pierścieni Newtona.
30. Pomiary naturalnej aktywności optycznej.
31. Pomiary wymuszonej aktywności optycznej.
32. Pomiar odległości ogniskowych soczewek cienkich.
33. Wyznaczanie współczynnika załamania szkła za pomocą spektrometru.
34. Analiza spektralna i pomiary spektrofotometryczne.

Fizyka współczesna

35. Pomiar temperatury pirometrem.
36. Sprawdzenie prawa Stefana-Boltzmann.
37. Wyznaczanie stałej Stefana-Boltzmann.
38. Wyznaczanie stałej Plancka na podstawie charakterystyk diod elektroluminescencyjnych.
39. Wyznaczanie podstawowych parametrów ferromagnetyków.

40. Wyznaczanie stałej Plancka na podstawie prawa Plancka promieniowania ciała doskonale czarnego.

Spis ćwiczeń w Laboratorium Podstaw Fizyki Politechniki Wrocławskiej

Mechanika

1. Wyznaczenie momentu bezwładności ciał metodą wahadła fizycznego grawitacyjnego i sprawdzenie twierdzenia Steinera.
2. Sprawdzenie prawa Hooke'a; wyznaczenie modułu Younga.
3. Wyznaczenie modułu sztywności metodą dynamiczną.
4. Wyznaczanie przyspieszenia ziemskiego za pomocą wahadła rewersyjnego.
5. Wyznaczanie współczynnika lepkości cieczy na podstawie prawa Stokesa.
6. Wyznaczanie wartości przyspieszenia ziemskiego.
7. Badanie wahadła fizycznego.

Termodynamika

8. Skalowanie termopary i wyznaczenie temperatury krzepnięcia stopu.
9. Pomiar ciepła właściwego ciał stałych metodą Nernsta.
10. Pomiar przewodności cieplnej izolatorów.
11. Wyznaczanie współczynnika rozszerzalności cieplnej metodą elektryczną.
12. Pomiar napięcia powierzchniowego.
A – metodą odrywania,
B - " kapilary,
C - " stalagmometru,
D - " pęcherzykową,
E - " odrywania metodą DuNouy'a.
13. Pomiar przewodności cieplnej i elektrycznej metali

Elektryczność i magnetyzm

14. Pomiar zależności oporności metali i półprzewodników od temperatury.
15. Pomiar rezystancji (części A i B)
16. Pomiary oscyloskopowe.
17. Prawo Ohma dla prądu zmiennego.
18. Badanie zjawiska rezonansu elektrycznego.
19. Badanie efektu Halla.
20. Wyznaczanie składowej poziomej natężenia ziemskiego pola magnetycznego.
21. Badanie procesów ładowania i rozładowania kondensatora.
22. Sprawdzenie prawa indukcji Faraday'a.
23. Zależność przewodnictwa elektrycznego elektrolitów od temperatury; sprawdzenie reguły Waldena.
24. Wyznaczanie ładunku właściwego elektronu (metodą Thomsona i metodą podłużną).

Optyka

25. Pomiary fotometryczne.
26. Wyznaczanie długości fali świetlnej za pomocą siatki dyfrakcyjnej.
27. Badanie zewnętrznego zjawiska fotoelektrycznego. (część A i B)
28. Wyznaczanie współczynnika załamania metodą refraktometru i za pomocą mikroskopu.
29. Wyznaczanie promienia krzywizny soczewki i długości fali świetlnej za pomocą pierścieni Newtona.
30. Pomiary naturalnej aktywności optycznej.
31. Pomiary wymuszonej aktywności optycznej.
32. Pomiar odległości ogniskowych soczewek cienkich.
33. Wyznaczanie współczynnika załamania szkła za pomocą spektrometru.
34. Analiza spektralna i pomiary spektrofotometryczne.

Fizyka współczesna

35. Pomiar temperatury pirometrem.
36. Sprawdzenie prawa Stefana-Boltzmann.
37. Wyznaczanie stałej Stefana-Boltzmann.
38. Wyznaczanie stałej Plancka na podstawie charakterystyk diod elektroluminescencyjnych.
39. Wyznaczanie podstawowych parametrów ferromagnetyków.

40. Wyznaczanie stałej Plancka na podstawie prawa Plancka promieniowania ciała doskonale czarnego.